

Verhalen geschreven door onze leden

● Grebbedijk brak nogal 's door

Het ziet ernaar uit dat de Grebbedijk tussen Wageningen en Rhenen de eerste Deltadijk wordt, een superdijk die ons gaat beschermen tegen de watermassa's waar de klimaatverandering ons mee bedreigt. Sinds 1855 is de dijk standvastig gebleven, al hebben we in de jaren negentig van de afgelopen eeuw wel even knijp gezeten.

Onderhoud aan de Grebbedijk (foto Gelderlander)

De Grebbedijk, vermoedelijk aangelegd eind dertiende eeuw, moet de Gelderse Vallei tegen overstromingen beschermen. Als hij nu zou breken zouden alle 250.000 valleibewoners bedreigd worden, Veenendaal zou een paar meter onder water komen te staan en tot voorbij Amersfoort zou alles overstromen. Toch, hoewel het belang van de Grebbedijk zonneklaar is, werd eeuwenlang over het onderhoud ervan geruzied - met een groot aantal dijkbreuken als gevolg.

Het voortdurende gedoe over het onderhoud van de Grebbedijk had alles te maken met de tegengestelde belangen van Utrecht en Gelre. De Grebbedijk is vooral Gelders, de Gelderse Vallei wordt - ondanks haar naam - vooral bewoond door Utrechtse. De vallei is het afvoerbekken van het water dat in het westen afstroomt van de Utrechtse heuvelrug en in het oosten van het Veluwemassief. In de loop van de tijd hoopte zich in de vallei een metersdik pak veen op. Door de afgraving daarvan in de Middeleeuwen kwam de vallei steeds lager te liggen en werd de waterafvoer naar de hoger gelegen Rijn nauwelijks meer mogelijk. Het water vond zijn weg naar de veel lager gelegen Zuiderzee. Blijkbaar had men in Wageningen onvoldoende zin om veel geld te steken in de beveiliging van de Utrechtse. Zelf had de stad weinig nut van de dijk. Dijkdoorbraken kwamen dan ook herhaaldelijk voor: 1595, 1602, 1643, 1651, 1682, 1711. Geen wonder dat de Utrechtse een eigen dijk opwierpen, een slaperdijk, halverwege de vallei. Dat was in 1652. Daarop eiste Wageningen dat daarin doorgangen kwamen voor de afvoer van het zuidelijke valleiwat. Opnieuw gedimd. Noodgedwongen wijs geworden bereikten de partijen in 1714 een overeenkomst die zowel de dijk als de ontwatering voorgoed zou regelen. Toen de dijk in 1855 door zeer uitzonderlijke ijsgang toch weer doorbrak kon het herstel onmiddellijk beginnen - er hoefde niet eerst over getwist te worden. Pas in 1948 werd met de voltooiing van het Valleikanaal de waterlossing van de vallei afdoende verzekerd. **Piet Aben (november 2016)**